

HAYA VE UTANMA DUYGUSU

Muhterem Müslümanlar!

Haya ve utanma Duygusu; Edebe aykırı olan olaylar meydana gelince, kalbin duyarlılık kazanması ve ıstırap duymasıdır. Bu olayların belirtisi derhal haya sahibi kişinin üzerinde görülür. Çünkü bu çirkin olaydan dolayı haya faziletine bürünmüş kişinin benliği bundan etkilenir. Haya, kişiye fazilet yollarını, maddeten ve manen ilerleme yollarını gösterir. Edep ve hayadan üzüntü duymayan insanı, ahlak ve fazilet yollarına sevk etmek zordur. Toplumun gelişmesi, utanma duygusunun canlı bir şekilde aralarında yaygınlaşmasıyla yakından ilgilidir.

İslam Ahlak bilginleri hayayı çeşitli katagorilere ayırmışlardır. Bunlardan birisi Allah'a karşı haya; Bu haya çeşidi, Allah'ın emir ve yasaklarına uymakla olur. Diğerleri ise insanlara karşı haya, insanlara eziyet etmemek ve yanlarında çirkin işler ve sözler söylemekten kaçınmakla olur. Sonuncusu ise, kişinin kendine karşı hayası, bu ise kişinin önce kendisine sonra etrafındakilere karşı saygılı ve edepli olması demektir. İnsan, sağduyusu, inancı ve haya duygusu ile nefis ve şeytanın kötü telkinleri arasında mücadele halindedir. Allah inancı sağlam ve haya duygusunu yitirmeyen insan, iyilik ve güzelliklere yönelir; kötülük ve haramlardan uzak durur. Buna karşılık, Allah inancı zayıf, haya perdesi yırtılmış ya da aşınmış, nefisine ve şeytana yenik düşmüş insan ise ,kötülük ve haramları kolayca işleyebilir. Bu tür insanlardan bazıları Allah tan da insanlardan da çekinmez ve kötülükleri ve günah fiilleri açıkça işleyebilir. Peygamber efendimiz"utanmadıktan sonra istediğini yap sözü, insanların ilk peygamberden itibaren işittiği sözlerdendir" buyruğu,

haya duygusunu yitirmiş kişilerin kötülükleri kolayca yapabileceğine işaret etmenin yanı sıra, edep ve hayanın ilahi dinlerin ortak kabullerinden biri olduğunu göstermektedir.

Haya duygusu, insanın yaratılıştan sahip olduğu bir olgudur, yani fitridir. Temelde, farklı kültür ve milletlerde çeşitlilik arz etsede, haya duygusu insanlığın ortak değerlerinden olduğu ifade edilebilir. Hayanın imanla ilişkisine bakarak, hayanın tüm dinlerin ortak kabullerinden biri olduğunu bilmeliyiz. Dinde haya, iman ile kazanılan bir erdemdir. Mümin, Yüce Allah' ın, kişinin bütün fiillerini yakinen bildiği unutulmamalıdır. Haya duygusunun önemi

bilindikçe bu önem toplumsal huzur ve barışa da katkıları olan bir haslettir. Hutbemi bir ayeti kerimenin meali ile bitirmek istiyorum "şüphesiz Peygamberde size güzel bir örnek vardır".

